

Datum
2025-10-0914Diarienummer
RUN/250288

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Svar på remiss om SOU 2025:67 Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Bakgrund

Utredningen SOU 2025:67 – Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet är ett slutbetänkande från den så kallade Arlandasamordningen, som tillsattes av regeringen i december 2023. Syftet med utredningen har varit att identifiera och föreslå åtgärder för att stärka Arlanda flygplats konkurrenskraft, både på kort och lång sikt. Det handlar om att säkerställa att Arlanda kan fungera som en strategisk knutpunkt för Sveriges internationella kontakter, vilket är avgörande för handel, turism och det svenska välståndet. Föreslagna åtgärder är tänkta att bidra till att öka kapaciteten i infrastrukturen samt förbättra tillgängligheten till och från Arlanda flygplats.

Region Värmlands synpunkter

Region Värmland välkomnar utredningens ambition att stärka Arlanda flygplats som en strategisk nationell knutpunkt för internationella kontakter. Det är positivt att utredningen lyfter behovet av förbättrad tillgänglighet, samverkan och hållbar utveckling – faktorer som är avgörande även för Värmlands utveckling.

Region Värmland har noterat att den svenska flygbranschen har antagit en färdplan som bland annat innebär att inrikesflyget ska vara fossilfritt senast 2030. Denna offensiva målsättning behöver finnas med när flygplatssystemet utvecklas.

För Värmland är god internationell tillgänglighet avgörande för exportintensiva företag inom tillverkningsindustrin, för besöksnäringens utveckling, och för möjligheten att attrahera investeringar och kompetens. Region Värmland stödjer utredningens förslag om att stärka Arlandas roll som internationell port, vilket indirekt gynnar Värmlands konkurrenskraft.

Datum
2025-10-0914

Darienummer
RUN/250288

Region Värmland ser dock en risk med att höga kostnader tränger undan andra viktiga infrastruktursatsningar i landet.

Ur Värmlands perspektiv är det viktigt med god tillgång till Arlanda och att Arlanda fungerar som en tillgänglig port till övriga världen. Samtidigt är tillgången till såväl Kastrup som Gardemoen väl så viktig ur Värmlands perspektiv.

Förutsättningar för regionala flygplatser

Investeringar av nationell betydelse bör inte belasta enskilda kommuner eller regioner. Således bör statligt ansvar för finansiering vara vägledande för de infrastruktursatsningar som föreslås. Förslaget i utredningen är otydligt avseende finansieringsmodeller och ansvarsfördelning mellan stat, region och kommun.

Tillgängligheten till Arlanda skulle öka om förutsättningarna för regionala flygplatser förbättrades och staten tog ett större ansvar för regionala flygplatser och upphandling av flygtrafik. Sverige bör inte tillämpa högre krav än vad som krävs inom gällande EU-förordningar, där det i Sverige t.ex. är krav på att det ska ta minst fyra timmar att ta sig till Arlanda med andra transportsätt än flyg, mot tre timmar som är begränsningen i EU.

För att säkerställa god tillgänglighet i hela Sverige och möta totalförsvarets behov i alla delar av landet är det nödvändigt att staten tar ett tydligt ansvar. Utredaren föreslår att regeringen bör identifiera samhällsviktiga inrikes flyglinjer och införa allmän trafikplikt där rimliga transportalternativ saknas, särskilt om den kommersiella flygtrafiken upphör eller reduceras i sådan omfattning att det skapar betydande hinder. Detta välkomnas av Region Värmland. Även Arlanda är beroende av att det finns inrikes flyglinjer för att de i sin tur ska kunna upprätthålla sin verksamhet och utvecklas.

Region Värmland anser att flera av de förslag som kom fram i utredningen om regionala flygplatser är bra och bör implementeras så snart som möjligt, i enlighet med tidigare lämnat yttrande på utredningen. En privat aktör med säte i Värmland, med verksamhet inom andra branscher än flyg, har startat ett nytt flygbolag med egna flygplan, Sola Air, som trafikerar Arlanda, Kastrup och Karlstad Airport från och med våren 2025. Region Värmland har välkomnat det initiativet. Som princip kan man dock ifrågasätta om tillgängligheten i vissa delar av Sverige främst ska vila på privata aktörers välvilja och riskbenägenhet och om det är långsiktigt hållbart.

Förbättrad tillgänglighet till Arlanda genom bättre järnvägsinfrastruktur eller andra relaterade åtgärder:

Det finns idag betydande utmaningar kopplade till tillgängligheten till Arlanda, ur såväl ett värmländskt som ett nationellt perspektiv. Region Värmland föreslår därmed följande åtgärder:

Kort sikt (1-3 år)

Datum
2025-10-0914

Diarienummer
RUN/250288

1. **Genomgående tåg** som kan fortsätta norrut och passera Arlanda utan att man som passagerare behöver byta tåg vid Stockholm C.
2. **Biljettintegration:** Införa gemensamma biljettsystem för att underlätta bokning av resor hela vägen till Arlanda.
3. **Ökat förebyggande underhåll:** Regelbundet underhåll för att minska antalet oväntade fel och störningar. Man måste kunna lita på att komma fram i tid, vilket inte är fallet idag.
4. **Effektivisering av underhållsprocesser:** Användning av modern teknik och digitaliserad förvaltning för att göra underhållet mer effektivt.

Lång sikt (5-10 år eller längre)

1. **Nobelbanan:** Bygga den föreslagna järnvägslinken mellan Värmlandsbanan och Mälarbanan för att minska restiden mellan Värmland och Stockholm.
2. **Utbyggnad av Värmlandsbanan och Mälarbanan:** Investera i dubbelspår och kapacitetsförbättringar för att möjliggöra fler och snabbare tågförbindelser.
3. **Reinvesteringar i infrastruktur:** Byta ut gamla spår, växlar och ställverk för att förbättra järnvägens tillförlitlighet och kapacitet.
4. **Kapacitetsförbättringar på befintliga spår:** Fler mötesplatser och förbättrade signal- och trafikstyrningssystem för att öka kapaciteten, inte minst på Värmlandsbanan som har sämst punktlighet i Sverige, där två av tre tåg till Stockholm var försenade under 2024 med i genomsnitt 26 minuter, till följd av kapacitetsbrister
5. **Väderanpassade åtgärder:** Förbättra infrastrukturen för att klara av extrema väderförhållanden.
6. **Utbyggnad av fyrspar mellan Uppsala och Stockholm:** Bygga ut järnvägen från två till fyra spår för att öka kapaciteten och minska trängseln.

Organisation och ägande av Arlandabanan

Arlandabanan ägs av svenska staten genom Arlandabanan Infrastructure AB, men drift och underhåll sköts av det privata bolaget A-train AB, som också driver Arlanda Express. För att förbättra tillgängligheten kan följande övervägas:

1. **Omförhandling av avtal:** Förhandla om avtalet med A-train AB för att tillåta fler operatörer, som SJ och andra regionala tåg, att trafikera Arlandabanan.

Datum
2025-10-0914

Diarienummer
RUN/250288

2. Ökad tillgång för andra operatörer: Ge SJ och andra operatörer möjlighet att köra tåg till Arlanda C, vilket skulle kunna öka konkurrensen och förbättra servicen för resenärerna.

Genom att inkludera dessa åtgärder kan vi skapa en mer tillförlitlig och kapacitetsstark järnväg som gör resan till Arlanda snabbare, smidigare och mer attraktiv för resenärer från Värmland som i sin tur kan stärka Arlandas konkurrenskraft.